

DAVID YOUNG

ΣΤΑΖΙ
'77

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΧΡΥΣΟΠΟΥΛΟΣ

Κ Ε Δ Ρ Ο Σ

David Young: *Στάζι '77*
Τίτλος πρωτοτύπου:
David Young: *Stasi 77*

ISBN 978-960-04-5205-1

Μετάφραση: Φίλιππος Χρυσόπουλος
Υπεύθυνη Τμήματος Επιμέλειας-Διόρθωσης: Μαρία Σπανάκη
Επιμέλεια-διόρθωση: Αναστασία Παπασταθοπούλου
Ηλεκτρονική σελιδοποίηση-διόρθωση: Νικολέττα Δουλάμη

© *David Young, 2019*

© *Για την έκδοση στα ελληνικά, Εκδόσεις Κέδρος Α.Ε., 2021*

Κέδρος Εκδοτική Α.Ε.

Γ. Γενναδίου 3

Αθήνα 106 78

τηλ. 210 38 09 712-14 • φαξ 210 33 02 655

www.kedros.gr • www.facebook.com/kedros.gr

e-mail: books@kedros.gr

*Αφιερωμένο σε όλους τους αιχμαλώτους στα στρατόπεδα
καταναγκαστικών έργων που έχασαν τη ζωή τους
στις «πορείες θανάτου» γύρω από το Γκαρντελέγκεν
και στον αχυρώνα του Ιξενσνίμπε τον Απρίλιο του 1945.*

1

Απρίλιος 1977

Βερολίνο

Η καρδιά του άρχισε να χτυπάει δυνατά και ο λαϊμός του να σφίγγεται προτού καν φτάσει στο σημείο διέλευσης.

Στο σημείο ελέγχου C.

C, ή Charlie στο φωνητικό αλφάβητο.

Το σημείο όπου η αίγλη και η χλιδή του Δυτικού Βερολίνου έδιναν τη θέση τους στην άχρωμη γκριζάδα του Ανατολικού. Η αντίθεση ήταν πάντοτε χτυπητή, όσο συχνά κι αν διέσχιζε τα σύνορα.

Είχε κάνει το ίδιο ταξίδι για τη δουλειά του αμέτρητες φορές. Πάντοτε με το αυτοκίνητο – μέσω Γαλλίας, Βελγίου, Δυτικής Γερμανίας. Και μετά, μέσω του οδικού άξονα, έμπαινε στο Δυτικό Βερολίνο.

Κάθε επαγγελματικό ταξίδι γινόταν φαινομενικά για να βγάλει λεφτά, να κάνει γνωριμίες. Να κλείσει συμφωνίες με την Deutsche Demokratische Republik, που είχε μια ακόρεστη δίψα για ξένο σκληρό νόμισμα.

Ο πραγματικός λόγος αυτών των ταξιδιών όμως ήταν πολύ διαφορετικός. Ήταν να ερευνήσει.

Να συλλέξει πληροφορίες.

Να αναγνωρίσει ανθρώπους.

Και γνώριζε πλέον αρκετά. Ήταν έτοιμος πια να ξεκινήσει.

Καθώς ο φρουρός έλεγχε τα χαρτιά του τον έπιασε ένας δυνατός,

επίμονος βήχας, που δεν μπορούσε να τον σταματήσει. Το σώμα του άρχισε να σπαρταράει σαν ψάρι έξω από το νερό. Ο φρουρός του έριξε ένα σκληρό βλέμμα:

«Aussteigen!»

Η κατάσταση άρχισε να ζορίζει, το ένιωσε. Κατάφερε να ελέγξει τον βήχα – μόνιμο κληροδότημα μιας μέρας που ευχόταν να μπορούσε να ξεχάσει, της μέρας από την οποία είχαν ξεκινήσει όλα –, αλλά σταγόνες ιδρώτα είχαν αρχίσει να σχηματίζονται στο μέτωπό του και η ανάσα του έβγαινε με δυσκολία και πρόδιδε πανικό. Βγήκε από το Citroën υπακούοντας στις χειρονομίες και στις φωνές του φρουρού.

Ο φρουρός έκανε τον γύρο του οχήματος, άνοιξε το πορτμπαγκάζ με την απαλή καμπύλη και έβγαλε τον δερμάτινο χαρτοφύλακα του επιχειρηματία.

«Ανοίξτε τον, παρακαλώ».

Εκείνος άνοιξε τον χαρτοφύλακα. Μέσα δεν υπήρχε τίποτα που να μη συνάδει με τον δηλωμένο σκοπό της επίσκεψής του: όλα ήταν όπως έπρεπε, εκτός από ένα αντικείμενο, που ο επιχειρηματίας ήθελε να βρεθεί. Παρ' όλα αυτά, εξακολουθούσε να νιώθει το πρόσωπό του να κοκκινίζει, να αισθάνεται ενοχή, κι ας μην ήταν ένοχος για τίποτα. Ένιωθε την ένταση να μεγαλώνει σε κάθε ίνα του σώματός του, μια νέα σύσπαση να τον διαπερνά κάθε δευτερόλεπτο που περνούσε.

Ο φρουρός έβγαλε ένα πλαστικό μπουκάλι με ένα άχρωμο υγρό. Ξεβίδωσε το καπάκι και τράβηξε αμέσως πίσω το κεφάλι μυρίζοντας τις αναθυμιάσεις, σαν να είχε πάθει ηλεκτροσόκ.

«Τι είναι αυτό;» ρώτησε μορφάζοντας.

Ο επιχειρηματίας δεν εμπιστεύτηκε τη φωνή του. Αντί απάντησης, άνοιξε τα χαρτιά του και πέρασε ανάλαφρα το δάχτυλό του πάνω από την καταχώριση ενός λίτρου επιταχυντή φωτιάς – εγκεκριμένου για προσωρινή εισαγωγή στη Λαοκρατική Δημοκρατία ως μέρος του επαγγέλματός του. Του επαγγέλματος της

πρόληψης πυρκαγιών. Η Λαοκρατική Δημοκρατία παρασκεύαζε πυρίμαχα υλικά ως παρακλάδι της βιομηχανίας χημικών της. Η δουλειά του ήταν να τα ελέγχει ώστε να ανταποκρίνονται στις δυτικές προδιαγραφές προτού κλείσει οποιαδήποτε συμφωνία εισαγωγής-εξαγωγής. Στην πραγματικότητα έπρεπε να είναι εμπρηστής προκειμένου να είναι αποτελεσματικός στην πρόληψη πυρκαγιών. Ήταν μια καριέρα την οποία είχε επιλέξει για έναν συγκεκριμένο λόγο, μέρος του οποίου ήταν να επισκέπτεται την Ανατολική Γερμανία μέσω της πρωτεύουσάς της, παρότι ο προορισμός του βρισκόταν εκατοντάδες χιλιόμετρα πίσω, προς την πλευρά της Δύσης. Ήταν μια πλάγια διαδρομή, σχεδιασμένη για να μην τραβάει την προσοχή. Δεν ήθελε να του καταστρέψει τα σχέδια κανένας ευέξαπτος Ανατολικογερμανός συνοριοφύλακας.

Ο φρουρός κοίταξε προς το φυλάκιο, σαν να ήθελε να καλέσει κάποιον ανώτερό του, αλλά η προσοχή του στράφηκε πάλι στον δερμάτινο χαρτοφύλακα. Τον έψαξε πάλι και έβγαλε μια κούτα *GaULOISES*, που ο επιχειρηματίας την είχε αφήσει επίτηδες εκεί. Ήξερε ότι κάτι τέτοιο παρέβαινε τους κανονισμούς του τελωνείου.

Κρατώντας την κούτα με τα τοιγάρα στο ένα χέρι και το μπουκάλι με το υγρό στο άλλο, ο φρουρός κούνησε το κεφάλι με μια θεατρικά αυστηρή έκφραση στο πρόσωπο. Ήταν ένα νεανικό πρόσωπό, ένα άπειρο πρόσωπο – αν και ο επιχειρηματίας ήξερε ότι οι περισσότεροι ένστολοι φύλακες των συνόρων ήταν στην πραγματικότητα πράκτορες του Υπουργείου Κρατικής Ασφάλειας.

Της Στάζι.

«Αυτά δεν ταιριάζουν μεταξύ τους», είπε ο φρουρός. «Μπορεί να έχετε άδεια γι' αυτό...» κούνησε το χέρι με το μπουκάλι και μετά το άλλο, με τα τοιγάρα, σαν να έκανε μυστικά σήματα στους συναδέλφους του «...αλλά η εισαγωγή αυτών εδώ...»

«Συγγνώμη. Θα πρέπει να ξέχασα να τα βγάλω», είπε ο επιχειρηματίας.

Προσπάθησε να δείχνει ήρεμος, ατάραχος, αλλά από μέσα του

έτρεμε. Ο φρουρός έπρεπε να *θελήσει* να κατασχέσει τα τσιγάρα, να απολαμβάνει τη σκέψη ότι θα τα κάπνιζε μόνος του, ή θα τα μοιραζόταν με τους συναδέλφους του.

Τα σήματα του φρουρού με τα χέρια σταμάτησαν απότομα. Η συναλλαγή είχε φτάσει σε κρίσιμο σημείο. Ο επιχειρηματίας κράτησε την ανάσα του – η καρδιά του χτυπούσε σαν ταμπούρλο. Ο φρουρός ακούμπησε και τα δύο αντικείμενα στην οροφή της Citroën και κοίταξε το ρολόι του. Ανασήκωσε τους ώμους, πήρε το μπουκάλι και το έβαλε πάλι στην τσάντα, μαζί με το διαβατήριό του άντρα και τα έγγραφα. Έπειτα έκανε νεύμα στον επιχειρηματία να μπει στο αυτοκίνητο και πήρε στο χέρι του την κούτα με τα τσιγάρα.

Αν κατάλαβε ότι ο επιχειρηματίας τα είχε αφήσει επίτηδες εκεί – ότι ήταν μια ανεπίσημη «ανταλλαγή» – δεν φάνηκε στο ανέκφραστο πρόσωπό του.

«Αυτά κατάσχονται», είπε. «Η εισαγωγή τους είναι παράνομη. Να μην το ξανακάνετε».

Έκανε νεύμα με το χέρι στη Citroën να περάσει ενώ φώναζε προς το ανοιχτό παράθυρο του οδηγού:

«Καλή διαμονή στη Σοσιαλιστική Δημοκρατία μας, χερ Βερμπιέ».

2

Ιούλιος 1977

Αεροδρόμιο Σένεφελντ, Ανατολικό Βερολίνο

Η προσγείωση στην πρωτεύουσα – παρότι κάπως ανώμαλη – πλημμύρισε τη major Κάριν Μίλερ, επικεφαλής του Τμήματος Σοβαρών Εγκλημάτων της Volkspolizei, με ανακούφιση. Οι οικογενειακές διακοπές της είχαν επισπευστεί λόγω ενός τέλεξ που είχε λάβει στο ξενοδοχείο της στη βουλγαρική ακτή της Μαύρης Θάλασσας.

ΕΠΕΙΓΟΝ ΜΗΝΥΜΑ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΝΤΡΟΦΟ MAJOR KAPIN ΜΙΛΕΡ, ΔΩΜΑΤΙΟ 411. ΤΗΛΕΦΩΝΗΣΤΕ ΣΤΟΝ ΣΥΝΤΡΟΦΟ OBERST ΡΑΪΝΙΚΕΡ ΣΤΟ ΑΡΧΗΓΕΙΟ ΤΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ ΤΟΥ ΛΑΟΥ ΣΤΗΝ ΚΑΪΜΠΕΛΕΣΤΡΑΣΕ ΚΑΙ ΕΤΟΙΜΑΣΤΕΙΤΕ ΓΙΑ ΑΜΕΣΗ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗ HAUPTSTADT.

Το πρώτο που είχε αισθανθεί ήταν θυμός για το πρόωρο τέλος των οικογενειακών διακοπών που είχε προγραμματίσει καιρό πριν και το γεγονός ότι θα ήταν αναγκασμένη να αφήσει τα δίδυμα μωρά, τη Γιανίκα και τον Γιοχάνες, στη φροντίδα της Χέλγκα, της προγιαγιάς τους, όσο γερή και υγιής κι αν ήταν. Ο θυμός όμως είχε σβήσει μόλις είχε φτάσει στο αεροδρόμιο του Μπουργκάς, και είχε δώσει τη θέση του στον φόβο, τον τρόμο της για τα αεροπλάνα.

Κρατούσε τα μπράτσα του καθίσματός της τόσο σφιχτά στο μεγαλύτερο μέρος της πτήσης των δύομισι ωρών, που στο τέλος

ήταν αναγκασμένη να τεντώνει τα δάχτυλά της προσπαθώντας να χαλαρώσει την ένταση στο επάνω μέρος του σώματός της. Δεν ήταν ο παράλογος φόβος ότι κάτι θα συνέβαινε στο αεροπλάνο την ώρα της πτήσης που προσβάλλει πολλούς. Ο δικός της φόβος ήταν βάσιμος, αποτέλεσμα εν μέρει της υψοφοβίας της και εν μέρει του ότι ήταν μάρτυρας των φρικιαστικών συνεπειών του αεροπορικού δυστυχήματος στο Κένιχς Βουστερχάουζεν το 1972. Η συντριβή αεροπλάνων, ακόμη κι αν επρόκειτο για ατυχήματα, ήταν αρμοδιότητα της K – της Kriminalpolizei. Μία από τις αρμοδιότητές της ως νεαρής unterleutnant τότε ήταν να ενημερώσει τους συγγενείς περισσότερων από εκατόν πενήντα ανθρώπων που είχαν σκοτωθεί όταν το αεροπλάνο Iljushin είχε εκραγεί στον αέρα ύστερα από φωτιά στο εσωτερικό του. Ήταν ένα Iljushin Il-62 που μετέφερε παραθεριστές στο Μπουργκάς, και ήταν ακριβώς το ίδιο μοντέλο με το οποίο πετούσε κι εκείνη και εκτελούσε ακριβώς το ίδιο δρομολόγιο, αν και προς την αντίθετη κατεύθυνση. Στο μεγαλύτερο μέρος της πτήσης δεν μπορούσε να διώξει από το μυαλό της τις εικόνες από τα συντρίμια του μαυρισμένου, διαλυμένου αεροπλάνου καταμεσής του δάσους μόλις μερικά χιλιόμετρα νοτίως του αεροδρομίου. Ήταν η χειρότερη αεροπορική τραγωδία της Γερμανίας.

Όταν είχε τηλεφωνήσει στον Ράινγκερ, εκείνος δεν είχε δείξει πολύ πρόθυμος να της εξηγήσει τον λόγο για τον οποίο έπρεπε να επισπεύσει τις διακοπές της, πέρα από την πληροφορία ότι ο βοηθός της – ο hauptmann Βέρνερ Τίλσονερ – θα τη συναντούσε στο αεροδρόμιο και θα ταξίδευαν και οι δύο νότια, σε έναν προφανή τόπο εγκλήματος. Το πτώμα ενός μεσήλικα άντρα είχε βρεθεί κάτω από ύποπτες συνθήκες σε ένα εργοστάσιο κοντά στην Καρλ-Μαρξ-Στατ. Αυτά ήταν λίγο πολύ όσα ήξερε. Για να στείλει όμως ο Ράινγκερ το Τμήμα Σοβαρών Εγκλημάτων – στην ουσία την ίδια, τον Τίλσονερ και τον ιατροδικαστή Γιόνας Σμιτ – μάλλον

κάτι σημαντικό υπήρχε από πίσω. Ο Τίλονερ θα της έκανε πλήρη ενημέρωση στις δύομισι ώρες του ταξιδιού προς τον νότο.

Παρ' όλα αυτά, ήξερε ότι ήταν τυχερή. Η γιαγιά της θα έπρεπε να κάνει ένα ταξίδι σαράντα οχτώ ωρών με το τρένο, με δύο μωρά δεκαέξι μηνών, για να επιστρέψει στο Βερολίνο. Πραγματικός εφιάλτης. Εκείνη την είχε σκαπουλάρει.

«Βλέπω, πήρες το συνηθισμένο τουριστικό σουβενίρ».

Η Μίλερ ζάρωσε τα φρύδια.

«Η φάτσα σου είναι σαν ντομάτα», είπε γελώντας ο Τίλονερ. Έπειτα σήκωσε τα μάτια προς τον ουρανό: «Δεν χρειάζοταν πάντως να πας μακριά. Είχε πολλή ζέστη κι εδώ. Φαντάζομαι ότι δεν ενθουσιάστηκες που σε γύρισαν πίσω».

«Όχι. Ελπίζω τουλάχιστον να αξίζει τον κόπο. Ο Ράινιγκερ δεν μου είπε πολλά από το τηλέφωνο».

Μπήκε στο Wartburg ενώ Τίλονερ της κρατούσε ανοιχτή την πόρτα του συνοδηγού με μια θεατρική ιπποτική κίνηση.

«Πάλι καλά που έχουμε να σχοληθούμε με μια υπόθεση αντί γι' αυτά που κάναμε τους τελευταίους μήνες», είπε ο Τίλονερ μπαίνοντας στη θέση του οδηγού. «Η δουλειά έχει καταντήσει βαρετή. Εκτός από εκείνη την υπόθεση στην Αϊζενχούτενστατ, μέχρι τώρα ήμασταν σαν βοηθητικοί διοικητικοί υπάλληλοι που επέβλεπαν υποθέσεις άλλων ομάδων του εγκληματολογικού χωρίς να λερώνουν τα χέρια τους. Όπως ξέρεις, εγώ προτιμώ να λερώνω τα χέρια μου παρά να ξεφυλλίζω χαρτιά και να γράφω».

Γύρισε το κλειδί στη μίζα και το Wartburg τραντάχτηκε, ως συνήθως, και πήρε μπρος. Λόγω της ζέστης η Μίλερ είχε ανοίξει το παράθυρο μόλις είχε μπει, και οι αναθυμιάσεις τη χτύπησαν κατευθείαν στον λαιμό.

«Το μόνο που μου είπε», του απάντησε, «είναι ότι ένας άντρας μέσης ηλικίας βρέθηκε νεκρός τη νύχτα σε ένα εργοστάσιο κάτω από ύποπτες συνθήκες, κάπου κοντά στην Καρλ-Μαρξ-Στατ.

Εκ πρώτης όψεως δεν είναι τόσο συναρπαστικό ώστε να αξίζει να με σύρουν πίσω από τις διακοπές μου».

Η δήλωσή της ήταν σχεδόν ερώτηση, αλλά δεν πήρε απάντηση από τον βοηθό της. Γύρισε προς το μέρος του παρατηρώντας από το πλάι το σμιλεμένο σαγόني του. Για μια στιγμή αναρωτήθηκε με ποια ήταν μπλεγμένος – αν ήταν – εκείνη την εποχή. Η γυναίκα του, η Κολέτα, είχε ανακοινώσει το τέλος του γάμου τους κάποιους μήνες πριν λόγω των συνεχών εξωσυζυγικών σχέσεών του, που – μια δυο φορές – είχαν φέρει και τη Μίλερ στο κρεβάτι του. Ήταν ένα σφάλμα που δεν ήθελε να το επαναλάβει, παρότι τον έβρισκε πολύ ελκυστικό και της έλειπε πολύ η προσοχή ενός άντρα αυτή την εποχή, που περνούσε τον ελεύθερο χρόνο της με τα δίδυμα. Όταν είδε ότι το σμιλεμένο σαγόني εξακολουθούσε να μένει ακίνητο, άρχισε να εκνευρίζεται.

«Σύντροφε hauptmann, θα μου δώσεις μια απάντηση;»

«Δεν κατάλαβα ότι με ρώτησες κάτι, συντρόφισσα majoi», είπε ο Τίλσονερ ενώ έστριβε στη λωρίδα για τον αυτοκινητόδρομο προς τη Δρέσδη και το Κότμπους.

Η Μίλερ αναστέναξε βαθιά:

«Άσε τα παιχνίδια, Βέρνερ, και πες μου όλα όσα ξέρεις. Τώρα».

Στις όχθες του ποταμού Τσόπαου, ο τόπος του εγκλήματος ήταν ένα γκρίζο, αφιλόξενο κτίριο με ψηλούς τοίχους – ένα εργοστάσιο κλωστοϋφαντουργίας δίπλα στο κάστρο Ζάξενμπουργκ, κοντά στην κωμόπολη Φράνκενμπουργκ, βορειοανατολικά της Καρλ-Μαρξ-Στατ. Η Μίλερ ένιωσε ένα ρίγος έξαψης, που όμως το μετρίασε η επιφυλακτικότητα. Υπήρχε μια παράταιρη αντίθεση ανάμεσα στο παρακμασμένο, ετοιμόρροπο εργοστάσιο και στο γραφικό περιβάλλον. Ο ποταμός έπεφτε από έναν τεχνητό καταρράκτη πάνω από έναν υδατοφράκτη, δίπλα σε κάτι ξύλινα κτίσματα πάνω από τα οποία δέσποζε ένα μεγαλοπρεπές κάστρο με λευκά τείχη, ψηλά σε ένα δασωμένο ακρωτήριο. Η θέα έμοιαζε

βγαλμένη από παραμύθι. Αν η Μίλερ είχε ποτέ την ευκαιρία να αναπληρώσει τις διακοπές της με τη Χέλγκα και τα δίδυμα που είχαν κοπεί στη μέση, δεν υπήρχαν πολλά μέρη καλύτερα από αυτό.

Έξω από το εργοστάσιο δύο ένστολοι αστυνομικοί που φρουρούσαν το σημείο έδειξαν την αίθουσα συσκέψεων όπου είχε βρεθεί το πτώμα.

Η Μίλερ ξαφνιάστηκε όταν είδε μία αστυνομικό με πολιτικά να διευθύνει τις διαδικασίες έξω από την αίθουσα. Οι γυναίκες αστυνομικοί βέβαια δεν ήταν κάτι ασυνήθιστο, αν και όταν η Μίλερ είχε προαχθεί σε αρχηγό ομάδας στο τμήμα ανθρωποκτονιών ήταν, απ' όσο ήξερε, η μόνη γυναίκα επικεφαλής μιας τέτοιας ομάδας σε ολόκληρη τη Λαοκρατική Δημοκρατία. Η έκπληξη ήταν ότι τόσο ο Τίλσονερ όσο και εκείνη γνώριζαν τη νεαρή γυναίκα. Ήταν η Έλκε Ντρέσερ, που την είχαν συναντήσει όταν ήταν ακόμα μαθητευόμενη ντετέκτιβ στη hauptstadt και τους είχε βοηθήσει στην υπόθεση της νεκρής κοπέλας στο νεκροταφείο πάνω από δύο χρόνια πριν. Ίσως επρόκειτο για σύμπτωση, αλλά η Λαοκρατική Δημοκρατία ήταν μικρή χώρα. Σύμφωνα με την εμπειρία της Μίλερ, οι συμπτώσεις ήταν πολύ συνηθισμένες.

Η ίδια η Ντρέσερ δεν φάνηκε να εκπλήσσεται με την εμφάνιση της παλιάς προϊσταμένης της.

«Συντρόφισσα major. Χαίρομαι που σε βλέπω πάλι. Μακάρι να ήταν κάτω από πιο ευχάριστες συνθήκες. Και ο σύντροφος hauptmann Τίλσονερ βλέπω επίσης».

«Σε έκαναν κιόλας επικεφαλής ομάδας ανθρωποκτονιών, Έλκε;» είπε ο Τίλσονερ. «Αν είναι έτσι, ελπίζω να τα καταφέρνεις καλύτερα από τότε που έφτιαχνες καφέδες στο γραφείο τής Μαρξ-Ένγκελς Πλατς».

«Χα! Δεν νομίζω ότι θα μπορούσα να αποτύχω φτιάχνοντας ένα φλιτζάνι από τον νέο Kaffee Mix».

«Σε αυτό δεν έχεις άδικο», είπε γελώντας ο βοηθός της Μίλερ. «Είναι σκατά ακόμη κι όταν τον φτιάχνεις σωστά».

Η Μίλερ δεν μπορούσε να διαφωνήσει με τον Τίλσονερ. Το καινούργιο υποκατάστατο του καφέ ήταν η λύση που είχε βρει η κυβέρνηση στην κρίση της τιμής του καφέ. Το πρόβλημα ήταν ότι η γεύση του ήταν άθλια, καθώς μόνο το πενήντα τοις εκατό του βάρους του αποτελούνταν από πραγματικό καφέ και το υπόλοιπο από υποκατάστατα όπως το κιχώρι. Οι πολίτες τής Λαοκρατικής Δημοκρατίας δεν είχαν αργήσει να κάνουν γνωστά τα αισθήματά τους.

«Ακριβώς, σύντροφε hautmann. Το έπιασες με τη μία. Τέλος πάντων, είμαι σίγουρη ότι εσύ και η συντρόφισσα Μίλερ δεν ήρθατε μέχρι εδώ για να συζητήσουμε για τις ικανότητές μου να φτιάχνω καφέ. Και, όχι, δεν είμαι επικεφαλής της ομάδας ανθρωποκτονιών. Είμαι βοηθός του επικεφαλής. Λείπει εδώ και δύο βδομάδες και δεν φαίνεται ότι θα επιστρέψει στη δουλειά σύντομα. Οπότε, από τεχνική άποψη, είμαι επικεφαλής, αλλά είμαι ακόμα unterleutnant. Ίσως γι' αυτό έστειλαν ενισχύσεις από το Βερολίνο».

Ίσως, σκέφτηκε η Μίλερ. Από την άλλη όμως, αν στην υπηρεσία εμπιστεύονταν την unterleutnant Έλκε Ντρέσερ να αναλάβει την υπόθεση – έστω και προσωρινά –, τότε θα πρέπει να τη θεωρούσαν ικανή. Θα πρέπει να υπήρχε κάποιος άλλος λόγος που ο Ράινιγκερ τους είχε στείλει εκεί. Σίγουρα όχι για να συζητήσουν για την κρίση του καφέ.

«Λοιπόν, Έλκε, πρέπει να μας ενημερώσεις», είπε στην κοπέλα.
«Φυσικά. Καλύτερα να φορέσετε αυτά πρώτα».

Η Ντρέσερ έδωσε από ένα ζευγάρι προστατευτικά γάντια στους δύο ντετέκτιβ από το Βερολίνο.

Όταν μπήκαν στο κτίριο, η Μίλερ ένωσε αμέσως στα ρουθούνια της την έντονη μυρωδιά των κατάλοιπων φωτιάς. Η Ντρέσερ την είδε να μυρίζει την αποπνικτική ατμόσφαιρα.

«Δεν θα μάθουμε μέχρι τη νεκροψία», είπε, «αλλά φαίνεται πως το θύμα πέθανε από εισπνοή καπνού».

«Εξήγησέ μου ποιος ακριβώς είναι, ή ήταν, το θύμα», της ζήτησε η Μίλερ.

Οι εσωτερικές κεραίες της διαισθάνονταν ήδη ότι η υπόθεση είχε κάτι διαφορετικό.

«Ήταν ηγετικό στέλεχος του Κόμματος, από την Καρλ-Μαρξ-Στατ».

Ηγετικό στέλεχος του Κόμματος; Τότε γιατί το Υπουργείο Κρατικής Ασφάλειας δεν είχε αναλάβει αμέσως την υπόθεση, σκέφτηκε η Μίλερ. Γιατί είχαν αφήσει την ομάδα της να εμπλακεί; Κράτησε τις σκέψεις της για τον εαυτό της.

Ο Τίλσονερ συνοφρυώθηκε και έθεσε την ίδια ερώτηση δυνατά, αλλά για διαφορετικό λόγο. Άφησε έναν βαθύ αναστεναγμό:

«Αν ο θάνατός του προκλήθηκε απλώς από φωτιά, τότε γιατί μας κουβάλησαν εδώ;»

«Δεν μπορώ να σας απαντήσω», είπε η Ντρέσερ. «Αν όμως κάποιος πέθαινε από φωτιά σε έναν κλειστό χώρο όπως αυτός, θα περίμενες να έχει εγκαύματα. Το μόνο σημείο στο οποίο έχει εγκαύματα ο συγκεκριμένος είναι οι καρποί».

«Οι καρποί;» επανέλαβε η Μίλερ.

Η εμφανώς περίπλοκη, πολιτικής φύσης υπόθεση είχε πάρει ήδη νέα τροπή.

«Ναι, είναι παράξενο, δεν είναι;»

Η Μίλερ ένευσε καταφατικά. Γιατί το θύμα είχε σημάδια εγκαύματος μόνο γύρω από τους καρπούς; Είχε βασανιστεί; Αν όντως είχε συμβεί αυτό, από ποιους; Και γιατί; Προς το παρόν, αν και όλα αυτά τα ερωτήματα στριφογύριζαν στο μυαλό της, αρκέστηκε να αφήσει την Ντρέσερ να συνεχίσει την αναφορά της.

«Η εστία της φωτιάς ήταν στο κέντρο του δωματίου», έδειξε εκείνη με το χέρι της.

Τα μάτια της Μίλερ ακολούθησαν την κίνηση, σαρώνοντας τον χώρο. Μια καμένη, μαυρισμένη περιοχή με διάμετρο γύρω στα

δύο μέτρα. Ορισμένες από τις ξύλινες δοκούς της οροφής είχαν τσουρουφλιστεί λίγο, αλλά η πυρκαγιά δεν ήταν μεγάλη.

«Ο ιατροδικαστής σας έχει συλλέξει ήδη τα υπολείμματα του καύσιμου υλικού και τα εξετάζει στο εργαστήριο ενόσω μιλάμε», είπε η Ντρέσερ.

Ο kriminaltechniker Γιόνας Σμιτ. Στο πρώτο της τηλεφώνημα από το ξενοδοχείο στη Βουλγαρία – αφού είχε απαντήσει στο μήνυμα του τέλεξ – ο Ράινιγκερ είχε πει στη Μίλερ ότι ο Σμιτ είχε ταξιδέψει πρώτος στην Καρλ-Μαρξ-Στατ με το τρένο, προτού εκείνη και ο Τίλοσερ ξεκινήσουν από το Σένεφελντ.

«Και το πτώμα βρέθηκε εδώ».

Η Ντρέσερ διέσχισε το δωμάτιο ενώ τα μάτια του Τίλοσερ την παρακολουθούσαν προσεκτικά, με την ίδια ζωώδη δίψα που είχε δει η Μίλερ όταν ήταν εκείνη μαθητευόμενη ντετέκτιβ στη hauptstadt. Ίσως, παραδέχτηκε, να ζήλευε, επειδή δεν την κοιτούσε πια με αυτό τον τρόπο, από τότε που τα τριακοστά γενέθλιά της είχαν περάσει στην ιστορία. Από την άλλη, πάλι, άντρες όπως ο Τίλοσερ δεν κατάφερναν ποτέ να πάνε κόντρα στον χαρακτήρα τους – δεν ήταν στη φύση τους.

Η Ντρέσερ σταμάτησε όταν έφτασε μπροστά σε μια πόρτα. Το φως που περνούσε από την κάσα έδειχνε ότι οδηγούσε έξω. Το πτώμα είχε μεταφερθεί, αλλά το περίγραμμα της στάσης του ήταν σημειωμένο με κιμωλία στο σημείο όπου είχε βρεθεί, με το ένα χέρι απλωμένο, σε μια απελπισμένη προσπάθεια να βγει στον καθαρό αέρα. Μια προσπάθεια μάταιη.

«Τι τρόπος για να πεθάνεις», αναστέναξε η Μίλερ. Γύρισε προς τον Τίλοσερ, που είχε μείνει λίγο πίσω. Το πρόσωπό του ήταν βαθιά συνοφρυωμένο. «Έχεις κάποια ιδέα, Βέρνερ;»

Ο Τίλοσερ έδειξε να ξαφνιάζεται:

«Ορίστε;»

«Κάποια σκέψη, θεωρία, διαίσθηση; Είναι η δουλειά μας, ξέρεις. Υποτίθεται πως είμαστε ντετέκτιβ».

«Συγγνώμη. Ταράχτηκα κάπως. Θα πρέπει να ήταν απελπιστική η κατάσταση γι' αυτόν».

Δεν ήταν ασυνήθιστο για έναν ντετέκτιβ να αντιδρά έτσι στον τόπο ενός εγκλήματος. Η ίδια η Μίλερ είχε νιώσει έτσι πολλές φορές. Ήταν όμως έξω από τον χαρακτήρα του Τίλσονερ. Συνήθως ήταν άνετος, ήρεμος και, αν μη τι άλλο, είχε μια ανεμελιά που την εκνεύριζε.

«Τι ακριβώς είναι αυτό το μέρος, Έλκε;» ρώτησε η Μίλερ.

«Σήμερα;»

«Ναι.»

«Είναι το εργοστάσιο Ζάξενμπουργκ. Ένα κρατικό κλωστοϋφαντουργείο. Υπήρχε μάλιστα ένα εκκοκιστήριο βάμβακος εδώ από τα μέσα του 1800, και πριν από αυτό ένας αλευρόμυλος. Ήταν σε ιδανικό σημείο για να παίρνει ενέργεια από τη γρήγορη ροή του ποταμού».

«Αναρωτιέμαι αν ο αξιωματούχος του Κόμματος είχε έρθει σε ρήξη με κάποιον από το εργοστάσιο», σκέφτηκε μεγαλόφωνα η Μίλερ.

«Ίσως. Μπορώ να το ελέγξω», απάντησε η Ντρέσερ. «Απ' όσο ξέρω, δεν είχε κάποια συγκεκριμένη διασύνδεση. Όπως είπα όμως προηγουμένως, ήταν ανώτερο στέλεχος. Ήταν το νούμερο δύο του Κόμματος στην Καρλ-Μαρξ-Στατ. Θα σας δώσω ό,τι έχουμε γι' αυτόν. Φυσικά, το Υπουργείο Κρατικής Ασφάλειας μπορεί να γνωρίζει περισσότερα».

«Έχουν έρθει σε επαφή μαζί σου μέχρι τώρα;»

«Όχι. Ε... όχι απ' όσο ξέρω. Όχι επίσημα».

Ο Τίλσονερ ήταν σιωπηλός και βυθισμένος στις σκέψεις του, αλλά σ' αυτό το σημείο μίλησε:

«Και αυτό το μέρος. Λες ότι ήταν πάντα εργοστάσιο... τουλάχιστον στην πρόσφατη ιστορία;»

«Ναι... εκτός από τη δεκαετία του '20. Υπήρξαν κάποια προβλήματα τη δεκαετία του είκοσι: το εργοστάσιο κλωστοϋφαντουργ-

γίας καταστράφηκε από πυρκαγιά και μετά ήρθε το κραχ. Μια εταιρία χρεοκόπησε και μια άλλη εξέδωσε καινούργιες μετοχές, αλλά η νέα εταιρία ήρθε αντιμέτωπη με ρευστοποίηση το 1930, και το 1933 το κτίριο είχε αδειάσει».

«Αλλά οι εργασίες ξεκίνησαν πάλι;» ρώτησε η Μίλερ.

Είχε εντυπωσιαστεί από τη σχολαστικότητα της έρευνας της Ντρέσερ. Η νεαρή γυναίκα θα ανέβαινε ψηλά. Η θέση της Μίλερ δεν ήταν τόσο υψηλή, αλλά ως της γυναίκας με τον υψηλότερο βαθμό στην Kriminalpolizei η θέση της μπορεί να κινδύνευε. Αυτό δεν την ανησυχούσε. Το κύρος και οι ευθύνες μιας αρχηγικής θέσης δεν ήταν κάτι που επιθυμούσε. Ο βαθμός της αστυνόμου Α΄ ήταν όσο ψηλά θα μπορούσε να φτάσει και ίσως πιο ψηλά απ' όσο ήθελε.

«Ναι. Το 1938».

«Και δεν έκλεισε στον πόλεμο;»

«Όχι. Υπέστη κάποιες ζημιές από βομβαρδισμούς, αλλά η παραγωγή συνεχίστηκε».

«Υπό ιδιωτική ιδιοκτησία;» ρώτησε ο Τίλσονερ.

«Ναι. Μέχρι το 1952. Μετά το πήρε το κράτος».

Κρατικοποίηση. Η Μίλερ είχε συναντήσει τέτοιες περιπτώσεις. Φυσικά, ήταν για το γενικότερο καλό της Λαοκρατικής Δημοκρατίας και των εργατών της. Εκείνοι όμως που η περιουσία τους είχε κατασχεθεί εξακολουθούσαν να αισθάνονται αγανάκτηση, για να το θέσει ήπια. Παρότι είχε γίνει ηγετικό στέλεχος του Κόμματος, μήπως ο νεκρός άντρας κρατούσε κακία σε κάποιους για το εργοστάσιο και την κρατικοποίησή του, και είχε βάλει τη φωτιά ο ίδιος; Ίσως οι καρποί του να είχαν καεί καθώς έβαζε τη φωτιά. Θα είχε όμως το κάψιμο τόσο συμμετρικό σχήμα; Δεν υπήρχε λογική εξήγηση γι' αυτό. Μήπως, αν επρόκειτο πράγματι για δολοφονία, το θύμα ήταν κατά κάποιο τρόπο υπεύθυνο για την κατάσχεση της άλλοτε ιδιωτικής επιχείρησης; Μήπως ο φόνος είχε γίνει για λόγους εκδίκησης από κάποιον που η καπιταλι-

στική επιχείρησή του είχε κατασχεθεί για το καλό του λαού της Λαοκρατικής Δημοκρατίας;

«Τι άλλο γνωρίζουμε για το θύμα;» ρώτησε.

«Το όνομά του ήταν σύντροφος Μάρτιν Ρόνεμπαχ. Ήταν έγγαμος, χωρίς παιδιά».

«Ζούσε εδώ, στο Ζάξενμπουργκ;»

«Όχι. Στην Καρλ-Μαρξ-Στατ. Σε ένα διαμέρισμα μαζί με τη γυναίκα του, σε ένα σχετικά καινούργιο κτίριο. Το διαμέρισμά του όμως δεν διαφέρει από πολλά άλλα εργατικά διαμερίσματα. Δεν είχε κανένα ειδικό προνόμιο ως προς την κατοικία του».

«Δεν περιμέναμε κάτι τέτοιο», είπε ο Τίλσενερ κοιτώντας τη Μίλερ.

Ήξεραν και οι δύο ότι εκείνη *είχε* ειδικά προνόμια – ένα μεγαλύτερο από τα συνηθισμένα διαμέρισμα, σχεδόν πάνω στην Καρλ Μαρξ Αλέε στο Βερολίνο, ως αντάλλαγμα για να δεχτεί την προαγωγή σε επικεφαλής του νέου Τμήματος Σοβαρών Εγκλημάτων.

Η Μίλερ αγνόησε την καυστική ματιά του.

Ο Τίλσενερ στράφηκε στην Ντρέσερ και έσμιξε τα φρύδια:

«Πάμε πίσω στην ιστορία σου για το εργοστάσιο. Έχεις αφήσει απέξω μερικά χρόνια, σωστά; Από τη δεκαετία του 1930».

«Α, ναι, βέβαια. Υπέθεσα ότι το ξέρατε», είπε η Ντρέσερ.

«Τι να ξέραμε;» είπε ο Τίλσενερ.

«Για το στρατόπεδο. Από το 1933 ως το 1938 εδώ ήταν το Schutzhaftlager Sachsenburg. Ένα στρατόπεδο συγκέντρωσης των ναζί».

Η Μίλερ κοίταξε τον βοηθό της. Είχε καταλάβει ήδη ότι η υπόθεση θα αποδεικνυόταν άλλη μια «δύσκολη» περίπτωση. Από την έκφραση του Τίλσενερ φαινόταν πως το είχε καταλάβει κι εκείνος. Το ερώτημα ήταν πόσο δύσκολη. Και πόση παρέμβαση θα αντιμετώπιζαν από άλλες υπηρεσίες.

Ειδικά από το Υπουργείο Κρατικής Ασφάλειας.

Τη Στάζι.